

ברית המועצות: מאבק ירושה במושב הזקנים

קשה לדעת כיצד יסתיים המאבק, אך ניתן לציין, כאמור, שלצ'רננקו יש עדיפות. מה ברור לחלוטין שירידתו של אנדרופוב לא תביא לשינויים מרחיקי-לכת במדיניות הסובייטית. היא תמשיך להתבסס על שמרנות וזהירות מירכית בענייני חוץ, על נסיונות לתמרן בין אירופה ובין ארצות-הברית. הדיכוי בפולין והכיבוש האפגאני יימשכו. שינויים בברית-המועצות יהיו מטיבעם תגובתיים, ותלויים הרבה מאוד במדיניות האמריקאית, שהיא כיום מאופיינת במגמות של הסלמה ו"אקטיביזם", הן בתחום הגרעיני והן ביחסים הבינעמצמתיים בכללם.

רציני ביותר להחליף את אנדרופוב. צ'רננקו מכהן כיום כיו"ר הוועדה של הפוליטבירו לענייני חינוך. לסיעה השנייה אפשר לקרוא "סיעת הצעירים", שכן בראשה עומרים גריגורי רומאנוב, 60, ומיכאיל גורבאצ'וב, עול ימים בן

פרשנים ציניקאים נוהגים לכנות את הנהגת ברית-המועצות בכינוי הבלתי-יחמאי, "מושב הזקנים" — כשל הגיל הממוצע הגבוה מאוד של מנהיגי המפלגה והמדינה. ערב ריעותו, ואולי מותו, של המנהיג הנוכחי יורי אנדרופוב, מתארגנות הסיעות השונות למאבק שקט, סופרדיסטרי, על השליטון. הכל נעשה בשקט, בלשון רזים מיוחדת, המעניקה פרנסה טובה למאות סובייטולוגים בכל רחבי-העולם, המנסים לפענח אותה. פירסום צנוע על יום הולדתו של עסקן, או העלמו של פוליטיקאי מכימת-הנואמים בהודמנות אחרת, מהווים מקור בלתי-נרלה למאמרי פרשנות, שיסוד הניחוש בהם הוא כרוך כלל ניכר מאוד. בעיקר נוהגים הפרשנים לשנות במאמרים, המנסים להעניק גוון אידיאולוגי, או אסטרטגי, למאבקי-הכוח. הנוסחה היא

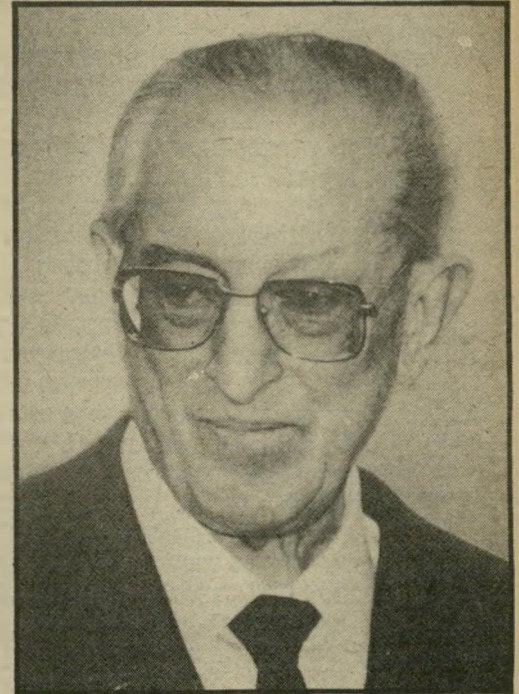

50. רומאנוב, מוכ"ל המפלגה, שלט כמשך 13 שנים בלנינגרד ונחשב מינהלן מעולה. גם גורבאצ'וב עצמו הוזכר על-ידי פרשנים כמועמד להחליף את אנדרופוב, אך בשיחות עם עיתונאי-חוץ רמז על תמיכתו המוחלטת ברומאנוב.

ארצות-הברית: התאום הרוחני של שרון

מי שהטיל ספק במעורבותו הישירה של שר-החוץ המודח של ארצות-הברית, אלכסנדר הייג, כיוזמת אריאל שרון לפלוש ללבנון, למד אולי קצת לקח מתמימותו היתרה בראיון שפורסם עמו בשבוע שעבר בידעות אחרונות. הייג חלק שבחים רמים לשרון, הפגין הודעות ריגשית ופוליטית עם האיש ששילם, כמוהו, את מלוא המחיר. הייג תומך עד היום בכל מהלכי שרון בלבנון, מטיף למיבצע צבאי אמריקאי נגד סוריה, וחרף ביקורתו על ממשלתו הנוכחית של רונאלד רגן — בשל "מתינותה" המופרזת — הוא חולק לה שבחים על הפלישה "הנועזת" לאי גרנאדה, שבו חיים 110 אלף אוייבים מסוכנים של ארצו.

מעניין לציין, שבנושאים מסויימים היה הייג עצמו מתון יחסית בתקופת כהונתו כשר-החוץ, בעיקר בשל קשריו ההדוקים עם

מנהיג אנדרופוב
משחו על הפרופיל הפסיכולוגי

ברדכי-כלל פשוטה, ולפעמים גם פשטנית. אם המועמד החדש לתפקיד בכיר כלשהו בא משורות הצבא או המישורה הפוליטית (קגיב), הוא משובץ אוטומטית ברשימת הניצים, החותרים להגברת העימות עם המערב. אם, לעומת זאת, מגיח האיש החדש משורות הכלכלנים, הוא נחשב לאיש פרגמטי, המבין שמצבה הכלכלית-עשיית-הקלאי של ברית-המועצות הופך את היריבות הקשה עם ארצות-הברית ומערב-אירופה לבלתי משתלמת.

מזכיר את בגין. ההבחנות האלה אינן תמיד מדוייקות. העובדה שירי אנדרופוב, למשל, בא מקיג'ב, אינה הופכת אותו לנץ. הוא עמד בראש מישורה השאית הידועה במסורת האכורית והאנטידימוקרטית שלה, ועובדה זאת יכולה לומר משהו על הפרופיל הפסיכולוגי של אנדרופוב. עם זאת, דווקא אנשים בעלי רקע כזה עשויים להפגיע בזהירותם המירבית, בשמרנותם הקיצונית, ובחוסר-רצונם להגיע למשברים רראמאטיים כלשהם. אין כל ספק שאנדרופוב עצמו שייך לקאטגוריה זו.

למעשה, אין כל הברל אידיאולוגי בין השליט הנוכחי (בינתיים) ובין קודמו, ליאניד ברז'נייב. עם זאת, עשה אנדרופוב כמיטב יכולתו לסלק את אנשי ברז'נייב מעמדות בכירות, למנוע את איזכור קודמו בכלי-התיקשורת הממלכתיים והמפלגתיים. הסיבה לכך איננה, כמוכנן, אידיאולוגית, אלא כוחנית. אנדרופוב שייך בכל מקום את אנשיו, הנאמנים לו כמשך שנים רבות, וכך יעשה גם בחליפו.

העיתונות הצהובה באירופה עשתה מטעמים מיחסו של אנדרופוב לקודמו, ואף פירסמה שמעות כאילו בני של ברז'נייב, יורי, ניסה להתנקש בחייו של הנשיא החדש. מומחים מבטלים אומנם, את סיפור המעשה עצמו, אבל מייחסים חשיבות מסויימת לעצם הפצתו. סובייטולוגים באירופה טוענים, שתומכי ברז'נייב "שתלו" את הסיפור בכלי-התיקשורת במערב, כדי להעלות על סדר היום את הפגיעות בהם וזכר מנהיגם. אין ספק שכיום, כשאנדרופוב חולה מאוד ונעלם מעיני הציבור בצורה המוכירה את סיפורו העגום של מנחם בגין, התחילו פראבדה ואיווסטיה לספר מחדש בשיבוש של ברז'נייב.

לא יהיו שינויים. שלוש הסיעות הנאבקות תתה על הבכורה במוסקוה אינן חלוקות באורח עמוק במיוחד בנושאים פוליטיים-בינלאומיים, או כלכליים-חברתיים. האיש החזק בסיעה רכת הסיכויים ביותר הוא שר-הפנים, הגנרל ויטאלי פרוצ'נקו, שהיה גם הוא ראש הקיג'ב. פרוצ'נקו מחוייב בידו עוצמה רבה, ולאחרונה אישר הפוליטבירו שורה של תקנות, שהבטיחו לו שליטה רבה גם במנגנון המפלגה. הוא תומך כיום, למרות קשריו בעבר עם אנדרופוב, דווקא בקונסטאנטין צ'רננקו, 72, שהיה איש מוכהק של ברז'נייב. כתב טיימס במוסקוה מצייין, שחרף גילו הגבוה, נהנה צ'רננקו מבריאות מצויינת, והוא מהווה כיום מועמד

מוראייז הייג (ראשי-ממשלה שמיר)
כיסוי אוהד וסיוע פוליטי

מערכ-אירופה, שהיוו עכורו נכס פוליטי ממדרגה ראשונה. היתה סיבה נוספת לשמו הטוב, יחסית, של הייג. הוא כאמת היה שפוי, לעומת כמה עוזרים אחרים של הנשיא, שפעלו מתוך מוטיבאציה אידיאולוגית-ימנית פונדאמנטליסטית, והתעלמו לחלוטין מכל שיקול מציאותי.

צמא-דם. עם זאת, התייחסו כל העיתונאים הליברליים בארצות-הברית בחשדנות רבה אל הייג. הוא נכנס לתפקידו כשהוא נושא על גבו קופת-שרצים כבדה. הייג היה מעורב, יחד עם הבוס שלו הנרי קיסינג'ר, בכל פישעי המלחמה שבוצעו בווייטנאם, ובעיקר בקאמבודיה.

ישראלים הפוסלים את יאסר עראפת מכיוון שהוא, אחארי להרג אורחים", מעוררים ממש גיחוך בחיורם הנהלב אחרי פוליטיקאים כמו הייג וקסינג'ר. השניים אשמים, באורח אישי, ברצח מאות אלפי בני-אדם בהפצצות המאוור, תוך התעלמות מכל החוקים הבינלאומיים, ותוך עקיפת המוסדות הרמוקרטטיים בארצות-הברית עצמה.

בעיתונים מכובדים וממוסדים, כמו וושינגטון פוסט, הוגדר הייג כ"צמא-דם", המסתיר את האלימות הבסיסית הטבועה בו בעגה כיוורקרטית מיוחדת במינה, שהיתה הסמל המיסחרי שלו. תכונותיו אלה של הייג בלטו שוב ביוני 1982, ומשקיפים רבים הצביעו עליו כ"תאומו הרוחני" של אריאל שרון. בארצות-הברית נחשב הייג ככישלון, כאיש ציבור שאיבד כליכך הרבה מאמנותו, עד שאפילו נץ קיצוני כמו רגן נאלץ לפטרו. בישראל הוא מקבל כיסוי אוהד, ממש כמו מנהיג "הרוב המוסרי" גדי פולוול (הנחשב בארצו גועז ואפילו אנטי-שמיי), ותמיכתו באיש כמו שרון מתקבלת כסיוע פוליטי ממדרגה ראשונה.

המועמד השלישי הוא טכנוקראט מובהק, גיידאר אלייב, שכמו צ'רננקו הגיע לתפקידים מרכזיים חרף מוצאו מהמחוז המוסלמי בארבינו'אן, אלייב מנהל את הוועדה למוצרי צריכה, נחשב לאיש מתון ונעים הליכות.

בריטניה: מחאה רטובה

שרה-התחבורה בממשלת-ההצלה של הליי
כוד מצא ררך מקודמת לבטא את מחאתו נגד מדיניותה של הגברת מארגרט תאצ'ר. ג'ון פרסקוט, שהוא גם חבר-פרלמנט מוכשר וכולט, ישחה השבוע במימיו הקרים של גדר התמוזה עד לבניין הפרלמנט של וסטמינסטר. פרסקוט ישא עימו מיכתב המוחה באורח חריף על העובדה שהממשלה השמרנית בארצו מזהמת את הים כפסילת גרעינית, ובכך מסכנת את בריאותם של בני-אדם רבים. החיים לאורך חופי האוקיאנוס האטלנטי. פרסקוט נתמך על-ידי ארבעה איגודים מיקצועיים גדולים, והמחאה הרטובה שלו תיזכה, כמוכנן, בסיקור מירבי בכלי-התיקשורת הכריטיים והאירופיים.